

Мої друзі

КУПИТИ

На одному з найвідоміших полотен у світі майже ніхто не помічає трьох крихітних постатей на краю пірса. Для більшості глядачів це лише морський пейзаж. Однак Луїза — самотня вісімнадцятирічна дівчина, яка мріє стати художницею, — бачить дещо більше: кожна із цих постатей таїть історію.

У далекому приморському містечку занедбаний пірс прихищає чотирьох підлітків від життєвих розчарувань: там вони жартують, мріють, звіряють одне одному таємниці. Друзі — ті, заради кого варто прокидатися вранці, — стають для цих заблуканих душ опорою.

Того незабутнього літа народжується твір мистецтва, який двадцять п'ять років по тому несподівано потрапить до рук Луїзи. Вона прагне дізнатися історію створення улюбленої картини, тож вирушає в сповнену несподіванок подорож, що назавжди змінить її життя.

Бестселер The New York Times.

Переможець Goodreads Choice Award 2025 за улюблену художню прозу читачів.

Номінант на British Book Awards 2026 в категорії «Художня книга року».

Луїза — підлітка, найкращий тип людини. Аргумент дуже простий: маленькі діти думають, що підлітки — найкращі люди, і підлітки думають, що підлітки — найкращі люди, та тільки дорослі не поділяють цієї думки. Очевидно, тому, що дорослі — найгірший тип людини.

Останні дні перед Великоднем. Зовсім скоро Луїзу витурять з мистецького аукціону через псування цінної картини. Немолоді жіночки лементуватимуть, приїде поліція, та насправді це навіть не заплановано. Без перебільшень, у Луїзи дійсно був ідеальний план, і той план не винен, що вона його не дотрималася. Бо іноді Луїза геніальна, а іноді — не геніальна, проблема лише в тому, що геній і не-геній мають спільний мозок. Але той план? Ідеальний.

На цей аукціон неймовірно багаті люди ходять купувати страшенно дорогі твори мистецтва, тому підліткам там не раді, особливо підліткам з балончиками з фарбою в рюкзаках. Багаті дорослі передивилися новин про «активістів», які вриваються в приміщення і псують відомі картини, тому вхід охороняють вартові завважки сто сорок кілограмів, ще й без грама чуття гумору. У таких охоронців стільки м'язів, що для деяких навіть не придумали латинських назв, бо, коли люди розмовляли латиною, таких величезних телепнів ще не існувало. Але це навіть не проблема, бо Луїза планувала потрапити всередину так непомітно, що охоронці не відчують її присутності. Єдина проблема плану була в тому, що його мала реалізувати сама Луїза. Але, варто сказати, починалося все добре, бо аукціон проводили в старій церкві. Ми в курсі про те місце, бо всі багатії на аукціоні постійно товкмачать одне одному: «А ви знаєте, що це стара церква?». Бо заможні люди люблять нагадувати одне одному, які вони неймовірно багаті, такі багаті, що можуть купувати речі в Бога.

Через кілька днів, на початку Великодня, само собою ніхто в приміщенні навіть не згадає про Бога, бо тоді Бог уже не матиме нічого цікавого їм продати. А найдивовижніше те, що Бог розуміє потреби людей: у церквах завжди є туалети, тому Луїза проникла через вікно в туалеті — цілковито за планом. Цього її навчила подруга Рибка. Рибка найкраща в усьому. Наприклад, вона неповторно губить різні речі й неперевершено ламає їх, але найдосконаліше вона вміє проникати в приміщення. А Луїза? Їй майже все вдається погано, зате вона добре вміє сердитися. У гніванні Луїза, без перебільшень, першокласна профі. І особливо гнівається вона на багатіїв, які купують предмети мистецтва, бо багатії — найгірший тип дорослих, а найгірший спосіб зіпсувати мистецтво — це почепити на нього клятий цінник. Ось чому багаті дорослі ненавидять те, що Луїза малює на стінах бу-дівель: не

тому, що люблять стіни, а тому, що ненавидять існування прекрасних безплатних речей.

Тож Луїза залізла у вікно з повним балончиків з фарбою рюкзаком та ідеальним планом. Коли вона впала на підлогу в туалеті, то на мить зупинилась і намалювала на стіні реалістичний портрет охоронців. Якийсь поверховий художник міг би зобразити їх як биків, бо шиї в них такі товстелезні, що годі й сказати, де починаються голови, але Луїза нізащо б такого не зробила. Вона здатна зазирнути всередину людей, тому зобразила охоронців як медуз. Бо медузи, як і охоронці, не мають ні хребта, ні мозку.

Потім вона одягла білу сорочку й змішалася з натовпом.

Хай там як, а Луїза ненавидить у собі багато чого, але насамперед — зріст і вагу. У дитинстві вона бажала чимало різного, але, мабуть, найдужче мріяла бути меншою. Їй не подобається тіло, бо його забагато, не подобається голос, бо він занадто глибокий, не подобається мозок, бо він завжди наказує говорити, коли вона роздратована. А особливо вона не любить свого серця, бо воно завжди на нервах. Дурне, дурне серце.

З огляду на все це ви подумаєте, що хтось мав її помітити, коли вона зайшла в стару церкву, але спочатку вам треба зрозуміти таке: багаті дорослі майже нічого не помічають, окрім дзеркал. На всіх стінах висять дорогі картини, за кожним шедевром — іще грандіозніший шедевр, але в залі повно людей, які намагаються розгледіти свої зачіски в келихах із шампанським. Кілька веселих жінок фотографують не твори мистецтва, а одна одну. Кілька серйозних чоловіків просторікують про улюблені картини не як про твори мистецтва, а як про інвестиції, ніби це банкноти в рамах. Потім розмова чоловіків перетікає в гольф, а жінки голосно сміються із чогось фан-тастичного, бо все в їхньому житті найкраще, всі такі чудові, і хіба не дивовижно, що ця будівля — стара церква? Очевидно, жодна не наважується говорити про картини на стінах; вони страшенно бояться випадково подумати щось не те, спершу хтось інший має подумати, щоб вони знали, що їм дозволено цінувати. Одна жінка повертається з туалету з переляканим . виглядом, бо хтось намалював там «графіті» на стінах, фарба тхнула, і тепер у жінки мігрень.

— Графіті? Який жах! Вандалізм! — злісно вигукує одна жінка, а друга шепоче:

— Але... як думаєте, може, графіті — це експонат виставки? Як вважаєте, може, це... мистецтво?

Паніка шириться блискавично — й оком не встигнеш змигнути. Бо раптом вони помиляються? Жінки поспішають до чоловіків, які розмовляють про гольф, запитати, чи це мистецтво. Один чоловік уточнює:

— А цінник на ньому є?

Жінки хитають головами й сміються, Жодного цінника, ні якого мистецтва, о, яке полегшення! Чоловіки вказують на стіни й знову говорять про інвестиції. А коли згадують про найкращу інвестицію в усій церкві, вказують на одну картину й кажуть: «Та, на якій море» — так, ніби це все, чим вона є: блакитна й дорога.

Розгнівана? Луїза не розуміє, як тут можна бути якоюсь іншою.

Навколо чоловіків і жінок сновигають офіціанти в білих сорочках, подають закуски, бо багаті люди люблять малесенькі порції. Все має бути великим, окрім податків і сендвічів. Ніхто не дивиться офіціантам в очі, персонал так мало важить для багатих дорослих, що вони навіть не реагують, що один з них — з рюкзаком.

Луїза обережно просувається крізь натовп: якщо ти завжди здавалася занадто великою, то навчишся не заважати, тому вона раптом починає панікувати лише тоді, коли бачить картину, яку шукає. Оскільки картина дарує їй відчуття величезного щастя, вона думає, що всі інші присутні чують, як б'ється в грудях її дурне, дурне серце. Але ніхто не реагує. Авжеж, це не дивно, бо якщо ти дорослий, то вже забув, як це звучить.

Картину «Море» намалював всесвітньо відомий художник Йат Х. Це найдорожча картина на цілому аукціоні, тому всі її хочуть купити не заради неї самої, а через її історію. Кажуть, вундеркінд Йат Х. намалював її першою в чотирнадцять років. Так почалася його кар'єра. Проте чоловікам, які говорять про гольф, байдуже до цього, вони охоче розповідають жінкам, які п'ють шампанське, що ця картина — «з біса вдала інвестиція» через інші чутки. Бо в газетах пишуть, мовляв, художник — наркоман, він у такому поганому стані, що більше не виходить надвір, тож, якщо покупцеві пощастить, художник може померти! Уявіть, скільки тоді коштуватиме ця картина!

Усі сміються. Луїза стискає кулаки.

Картина вже й так дорога. Така дорога, що перед нею натягнуто оксамитову мотузку. Така неймовірно особлива, що якби бідняк випадково наважився дихати занадто близько до неї, то ця картина могла б образитися. Біля мотузки стоїть сухорлява стара жіночка, оповита діамантами, і видається такою нещасною, однак це, мабуть, єдино прийнятний вигляд її обличчя, бо вона перенесла стільки пластичних операцій, що виглядає як туго зашнурована кросівка.

— За картину «Море»! — пригнічено шипить вона чоловікові, бо картина менша, ніж вона собі уявляла. Мабуть, бідолашна уявляла собі море ширшим.

Її старий чоловік з годинником завбільшки з дорослу черепаху і в таких вузьких штанах, що його сідниці немовби мають власні сідниці, навіть не дивиться на картину, він просто читає табличку поруч у пошуках орієнтовної аукціонної ціни. Він утішений, бо не кожен може купити такі картини, а це означає, що старий не простака якийсь. Жінка жаліється йому, що та не помаранчева, бо цього року в літньому будинку багато помаранчевих меблів. А ще її дратує морозиво, яке не смакує як солоні огірки, і дверні ручки, не схожі на оперу, — немов весь світ змовився не підлаштовуватися під кожне її бажання.

— Може, візьмемо її в помаранчеву рамку, Чарльзе? — пропонує вона, але старий не відповідає, бо в нього повен рот крихітних бутербродів.

Луїза ненавидить усіх. Чоловіків, які інвестують; жінок, які фотографують; стару, яка хоче зробити декор, і старого, який поглинає їжу, Боже, як вона їх ненавидить. Вам конче треба це знати, бо інакше не зрозумієте, що картина може зробити з людиною.

У Луїзиному рюкзаку, крім балончиків з фарбою, є паспорт і стара листівка, на якій кострубатим почерком написано: «Тут так гарно, сонце світить щодня. Скучаю за тобою, скоро побачимося. Мама». Це вам теж варто знати, бо зрозумієте, що, тільки-но Луїза проклала собі дорогу крізь натовп і нарешті опинилася біля мотузки перед картиною, яку всі інші вважають морем, вона вже не стоїть у старій церкві. Вона не самотня. Вона навіть не сердита, навіть на свою подругу Рибку, яка так добре вміла проникати в різні місця, але так погано вибиралася звідти.

Одного разу Рибка й Луїза посеред ночі проникли в тату-салон та набили одна одній татушки. Луїза намалювала на плечі Рибки серце, і то було найгарніше серце на світі. А потім Рибка набила тату на передпліччі Луїзи, але таке потворне, майже незбагненно огидне, бо Рибка була найкраща мало не в усьому, проте малювала жаливо. Вона зобразила однорукого чоловіка на дереві, і Луїза любила цей малюнок найдужче. Коли вони з Рибкою познайомилися в сиротинці сімейного типу, де ніхто не наважувався спати, Рибка цілу ніч пошепки розповідала анекдоти. Її улюбленим був такий: «Як спустити однорукого чоловіка з дерева? Помахати йому!».

Ніхто не вмів сміятися з власних анекдотів так, як Рибка, Луїза ніколи не чула кращого звуку й не зустрічала великодушнішої людини. Іноді Рибка вночі залазила в кафе з морозивом, бо мало що їй смакувало більше, ніж морозиво, але найчастіше вона проникала в магазини фарб, бо Луїзі потрібні були аерозольні фарби. Одного разу вона проникла в крамницю господарських товарів, бо їм потрібні були викрутки, а через чорний хід кінотеатрів вона

проникала сотні разів, щоб непомітно потрапити на нічні покази, бо Луїза мало що любила у світі більше за фільми.

Коли їм було по сімнадцять, вони майже щоночі спали одна біля одної в дитбудинку, на одязі виднілися плями від морозива, а з лиця не сходили усмішки. Вони забарикадовували комодом двері й кожна стискала в руці викрутку на випадок, якщо хтось спробує потрапити всередину. Коли ростеш без батьків, звикаєш до стільки всього дивного, що згодом так звикаєш до однієї-єдиної людини, яку любиш, і вже й не можеш інакше.

Луїзі було боляче, але Рибці боліло ще дужче; Луїза ненавиділа реальність, а Рибка її не витримувала. Луїза кілька разів пробувала наркотики, але Рибка не могла зупинитись. Луїзі було ще сімнадцять, коли Рибці виповнилося вісімнадцять і їй не дозволили залишатися в дитбудинку сімейного типу. Рибка пообіцяла Луїзі, що все буде добре, та саме Луїза була її єдиною хорошою людиною, а після тривалого часу в розлуці Рибка знайшла інших людей. Вона втекла від реальності до алкоголю і в забуття. Дорослі завжди думають, що можуть захистити дітей, не пускаючи їх у небезпечні місця, але кожен підліток знає, що це безглуздо, бо найнебезпечніше місце на землі — всередині нас. Крихкі серця розбиваються однаково в палацах і в темних провулках.

Ось уже три тижні, як Луїза сама на планеті, бо саме три тижні тому всі дорослі збрехали й сказали, що Рибка скоїла самогубство. То була неправда. Жоден дорослий не сумував за Рибкою, коли вона померла, ніхто не сумує, якщо ти сирота й ростеш у десяти різних дитбудинках сімейного типу, тоді так легко перекласти провину на те, що вона прийняла завелику дозу таблеток. Однак Луїза знає правду: саме реальність убила Рибку. Вона задихалася від клаустрофобії в пастці на цій планеті, вона померла від постійного смутку.

Вам треба знати все це про Лузу, інакше не зрозумієте, що може означати картина. Що є швидкість, з якою б'ється серце, але ти про це забуваєш, коли перестаєш бути молодим. Є мистецтво, таке прекрасне, що підлітка стає завеликою для свого тіла. Є щастя, таке всеохопне, що аж нестерпне, неначе крізь кістки проривається душа. Ти бачиш картину, і на одну мить, лише на один подих забуваєш, що таке страх. Якщо ви коли-небудь це відчували, то зрозумієте, як це. А якщо ні, то, певно, цього не пояснити.

Бо це не картина моря. Тільки тупоголовий дорослий міг таке подумати.

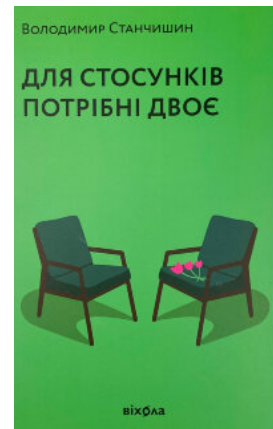
Рекомендована література

Беладона

Природа всіх речей

Для стосунків потрібні двоє

Есенціалізм. Мистецтво визначати пріоритети

Атомні звички. Легкий і перевірений спосіб набути корисних звичок і позбутися звичок шкідливих

Вибір

Перейти до категорії
Проза

КУПИТИ